

Gari Cappelli,
 ministar turizma:

NAPOKON JE DOŠLO VRIJEME DA SVIJETU PREDSTAVIMO HRVATSKU, A NE SAMO HRVATSKI TURIZAM

Ne voli prebrojavanje gostiju, voli mjerenje kvalitete. Ulovio se ukoštac sa zakonskim propisima koji su stajali nad glavom svim dosadašnjim ministrima i za koje tvrdi da će uskoro biti u primjeni. Aktualni ministar turizma Gari Cappelli još je 70-ih godina s obitelji iznajmljivao apartmane, što mu je omogućilo školovanje. Međutim, zimmer frei se, prema njemu, **prometnuo** u ozbiljan nekretninski biznis koji želi regulirati, čime je stao na žulj privatnim iznajmljivačima. Bio je dugo prvi čovjek Malog Lošinja, koji rado spominje kao primjer ispravnog upravljanja destinacijom i dobre usklađenosti zadovoljstva lokalnog stanovništva i **turista**. Ono što ga možda razlikuje od prethodnika je da promociju Hrvatske stavlja iznad promocije **hrvatskog turizma** jer smatra da je došlo vrijeme da se u promociji Hrvatska ujedini na svim društvenim razinama.

• **U medijima i stručnim krugovima bilo je različitih ocjena ovogodišnje sezone, ali činjenica je da je stagnacija u špici sezone kod jednog dijela turističkih djelatnika izazvala šok. Je li i vas iznenadila i kako će izgledati konačne brojke u ovoj turističkoj godini?**

– Svjetska turistička organizacija procijenila je ove godine za nas i zemlje u okružju rast od dva do tri posto, a Hrvatska je dostigla između pet i šest posto u **dolascima** i **noćenjima**. No, ipak, skloniji sam financijskim pokazateljima i podacima o **prihodima** koji bi trebali biti za sedam, osam posto bolji nego

piše ŽELJKA LASLAVIĆ

lani. Sve to potvrđuje da napokon imamo **turističku godinu, a ne sezonu**. Računam kako ćemo ove godine doći blizu 12 milijardi eura **prihoda** od **turizma**, računajući domaće i strane goste, i time premašiti lanjsku rekordnu godinu s **prihodom od turizma** koji je bio 11 milijardi eura. S obzirom na političko okruženje i probleme s radnom snagom, vrlo sam zadovoljan ovom **turističkom** godinom. Pa i lani je rast bio dva do četiri posto u srpnju i kolovozu, a u posljednje dvije godine hrvatski turizam rastao je za 16 posto.

• **Lani ste destinacije koje su zbog prekapacitiranosti 'pucale po šavovima' upozoravali da ulažu u infrastrukturu. Jesu li vas poslušale?**

– Neću reći da su se sve probudile, ali neke destinacije lani su se uzdrmale većim obujmom **dolazaka** i krenule su konkretnije rješavati problematiku. Shvatile su da moraju mnogo više raditi na svojim strategijama i upravljanju destinacijama. Da bi se mogla mjeriti konkurentna sposobnost, potrebno je izgraditi sustav indikatora koji bi omogućio egzaktnu procjenu buduće konkurentne sposobnosti neke destinacije. Vidi se da Dubrovnik konkretnije zna što želi, Split je napravio strategiju koju će uskoro predstaviti javnosti, Istra i neke druge destinacije već su pokazale što znaju i mogu.

• **Kad ste već spomenuli upravljanje destinacijom, kakvom biste ocijenili efikasnost današnjeg sustava TZ-ova? Što možemo očekivati od novog Zakona o turističkim zajednicama?** ➔

Sve industrije sada se žele 'odjenuti' u kockice. I prije se radilo na tome, ali svatko je 'pjevao svoju pjesmu'. Sada je prilika da cijela Hrvatska bude u istom dresu i da se u njemu predstavimo tijekom predsjedanja Europskom unijom i na svjetskoj izložbi EXPO u Dubajju

foto: Ratko Mavcar

► – Ne bih sada izlazio s detaljima jer radna skupina uskoro predstavlja Zakon o turističkim zajednicama Vladi, ali prvi prijedlog je gotov. Ključna promjena bit će decentralizacija, ali ne na način da na lokalne sustave prebacimo samo sve odgovornosti, nego ćemo im dati i financijska sredstva i mogućnost upravljanja tim sredstvima. Onda se nacionalna krovna organizacija, HTZ, može ponajprije baviti promocijom zemlje u inozemstvu kao svojom glavnom zadaćom, a ne organizacijom nekih malih manifestacija, što se dosad događalo. Prošla godina bila je prijelomna, destinacije koje su shvatile da ne mogu više na isti način upravljati pokrenule su i druge. U Hrvatskoj postoji 300-tinjak TZ-ova, nisu se svi pokrenuli, niti to možemo očekivati od onih koji za to nemaju sredstava i mogućnosti. Zato smo krenuli u njihovo spajanje.

• **Za razliku od centralne vlasti, koja muku muči s regionalnom preraspodjelom, turizam je već počeo pomicati granice. Kako će izgledati buduća turistička karta Hrvatske?**

– Nedavno smo kroz pilot-projekt 'Imota' udružili TZ-ove čitave Imotske krajine, jedan grad i osam općina ujedinili su se i sada imaju jedan proizvod. Ministarstvo im je financiralo izradu razvojne studije. Institut za turizam do kraja godine trebao bi izraditi kompletnu strategiju razvoja Slavonije, od prometa, sadržaja i svega što u njoj moraju napraviti za svoju destinaciju. Javila nam se i sjeverna Hrvatska, dio Varaždina, za njih ćemo napraviti sličan plan ujedinjavanja, a razgovaramo trenutačno i o ujedinjenju opatijske rivijere, koja već radi na tomu. Događa se ono o čemu se do sada mnogo pričalo, a to je klasičan DMO, od klasičnih turističkih zajednica rade se organizacije destinacijskog menadžmenta. Ideja je da se što više destinacija ujedini u predstavljanju jednog proizvoda, ali sa svim specifičnostima pojedinih područja. Do kraja godine potpisat ćemo još jedan dokument, Strategiju razvoja Gorskoga kotara, koju ćemo u budućnosti možda povezati s Likom. Spajanja najprije želimo učiniti putem DMO-ova, a potom regionalno. Dodatno ćemo i financirati one koji se spajaju radi promocije. Nedavno su Hrvatska i Slovenija primjerice dobile sredstva za zajedničku promociju na kineskom tržištu.

• **Je li dovoljno iskorišten potencijal osvajanja srebrne medalje na SP-u u Rusiji? HTZ je vrlo brzo i efikasno djelovao u digitalnim kampanjama i za Hrvatsku se zna. Međutim, hoćemo li to konkretno kapitalizirati i ljude koji sad znaju dovesti u Hrvatsku?**

– Naši Vatrenci potvrdili su da smo jedna od naj-sportskijih nacija koja dolazi iz predivne zemlje o kojoj se ovog ljeta pisalo diljem svijeta. Prije utakmice s Englezima istraživanje je pokazalo da svega 25 posto ljudi uopće zna za Hrvatsku. Nakon utakmice znalo ih je 75 posto, što je već fantastičan podatak. Mislim da je napokon došlo vrijeme da svijetu predstavimo Hrvatsku, a ne samo hrvatski

SVATKO ĆE MOĆI RADITI I BEZ ZVJEZDICE

• **Zakonskim izmjenama koje se tiču kategorizacije i paušalnih davanja u segmentu obiteljskog smještaja dirnuli ste u osinje gnijezdo. Kakve konkretne rezultate izmjena očekujete?**

– Intencija kategorizacije nije zatvoriti kapacitete nego podići kvalitetu. Moći će se raditi i bez zvjezdice, ali će negdje jasno pisati da nema zvjezdice.

• **Ministar Zdravko Marić javno je u HUP-u rekao da turizam od novog paketa mjera porezne reforme ne treba mnogo očekivati. Hoćete li vi stati u obranu sektora?**

– Vlada je prepoznala važnu ulogu turističkog sektora pa smo potkraj prošle godine u sklopu porezne reforme rasteretili poduzetnike za 300 milijuna kuna. I treći krug poreznih rasterećenja također će donijeti nova rasterećenja u turističkom sektoru. Gledano kroz sve oblike koje nova porezna reforma donosi, sigurno je da će pozitivni efekti imati i velikog utjecaja na poslovanje u turizmu i ugostiteljstvu. Kada budem imao sve pokazatelje i ekonomske učinke utjecaja turizma na gospodarstvo, sigurno ću 2020. apelirati u Vladi za daljnja porezna rasterećenja.

turizam. Tu sam ideju već provukao kroz buduću Strategiju i to ću predložiti Vladi na sjednici koja će se najesen održati na Hvaru, u vrijeme održavanja 'Dana hrvatskog turizma'.

• **Je li ta ideja na tragu britanske kampanje 'Great'?**

– Tako je. Ako sada nije vrijeme za to, neće biti nikada. Sada je trenutak kada se svi žele istaknuti putem nogometa. Sve se industrije sada žele 'odjenuti' u kockice. I prije se radilo na tome, ali svatko je 'pjevao svoju pjesmu'. Sada je prilika da cijela Hrvatska bude u istom dresu i da se u njemu predstavimo za vrijeme predsjedanja Europskom unijom i nakon toga na svjetskoj izložbi EXPO u Dubaiju. U listopadu će biti objavljen pozivni natječaj svim zainteresiranim gospodarstvenicima da sudjeluju na EXPO-u, a upravo je Vlada izabrala Ministarstvo turizma kao koordinacijsko tijelo. To je sada šansa Hrvatske da 2020. bude u jednom dresu i ujedinjena u svojoj prezentaciji. Riječ je o brendiranju cijele države, bit će to ogromna prilika da predstavimo izlagačima iz 180 država svijeta i 25 milijuna posjetitelja sve što naša zemlja ima – od najboljih inovativnih projekata, ideja, izuma i kreativnih pojedinaca, ali i hrvatskih turističkih potencijala na tržištu Bliskog istoka.

• **Trebaju li i dalje načelnici i gradonačelnici biti i čelne osobe turizma u destinacijama? Taj se model nije svuda pokazao konstruktivan.**

– Ta opcija ostaje u Zakonu, ali s drugim pristupom. Dosad su gradonačelnici ili njihovi zamjenici jedini mogli biti predsjednici TZ-ova, a sada će postojati mogućnost da to budu i neki drugi članovi skupštine. To može biti i hotelijer, vlasnik agencije ili bilo tko, tko je član skupštine, i tko bude izabran.

• **Je li moguće da ćemo nakon više od deset godina u primjeni imati Satelitsku bilancu? Hoćemo li iduće godine napokon znati koji je učinak turizma na ukupno gospodarstvo?**

– Ministarstvo turizma će iduće godine omogućiti sve strategijske i studijske pristupe za prikupljanje čim više podataka kojima ćemo utvrditi koliki je utjecaj turizma na gospodarstvo. Izrada Satelitske bilance je u tijeku, kao i nova Strategija razvoja turizma od 2020. do 2025., koja bi u saborsku proceduru trebala krenuti potkraj iduće godine.

• **Vlada je u prošloj Strategiji zacrtala strateški cilj od 20 tisuća novih hotelskih ključeva do 2020., a trenutačno smo na 11 posto tog cilja, koji je očito neostvariv. Istodobno smo imali nevjerovatan porast kapaciteta u privatnom smještaju. Tko je odgovoran za ovakav strateški preokret i kako to sada ispraviti? Hoće li ova nova Strategija biti toliko ambiciozna?**

– Ne, bit će realnija. Strategija podrazumijeva profilaciju na tržištu, tako da se razvojem sposobnosti dugoročno postizu uspješni rezultati. Strategija je

pokušala pokazati što je dobro za turizam, a što nije. Ne kažem da Hrvatskoj ne treba privatni smještaj i kampovi. No ako želimo cjelogodišnji kvalitetan turizam definitivno nedostaje hotelskog smještaja. Sada su puni hoteli s pet zvjezdica, kao i obiteljski smještaj s bazenima, odnosno svi oni koji nude kvalitetu. Prodajni rezultati hotelijera bolji su za sedam do 15 posto u prvih šest mjeseci od lanjskih. Što se tiče privatnog smještaja, tržište je svoje već odradilo ovog ljeta. Od 85 tisuća registriranih objekata u privatnom smještaju lani, ove godine taj broj je narastao na 101 tisuću. U Zagrebu se svaki dan registri- raju po dva nova apartmana. Tržište to neće više moći podnijeti, pročistit će se i ljudi će shvatiti da nije samo tako jednostavno baviti se turizmom.

• **Hoteli s četiri i pet zvjezdica u Hrvatskoj znatno su ispod prosjeka Srednje Europe, pogotovo u vidu prihoda po sobi i popunjenosti. Koliko su za to odgovorni hotelijeri, a koliko uvjeti u kojima posluju?**

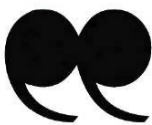
– Kampovi hotela svakako su ispod razina europskih cijena, što ćemo riješiti u sljedećih nekoliko mjeseci, kada u proceduru uđe Zakon o turističkom zemljištu. Prvi prijedlog je gotov, još oko nekih detalja razgovaram s ministrom Goranom Marićem i vrlo smo blizu dobrih rješenja.

• **Hrvatska je u regiji najslabija karika u novim razvojnim projektima, novim hotelskim brendovima. Postoji li još uvijek neki strah od stranih investicija?**

– Mislim da nema straha od novih investicija. Ove godine najavljeno je oko milijardu eura investicija u hrvatskom turizmu, što je čak 40 posto više nego prije dvije godine, a 15 posto više nego lani. Hrvatsku je Financial Times proglasio za jednu od zemalja s najboljim potencijalom za investiranje u turizam. Za iduće razdoblje s projektima već u fazi pripreme najavljeno je oko 1,2 milijarde eura investicija samo u hotelski sektor. Što se tiče brendova, uskoro se otvaraju još dva Hiltona, Marriott u Splitu te Four Season na Hvaru. U sljedećih šest mjeseci napraviti ćemo kompletnu natječajnu dokumentaciju za Brijune, za koje postoji najveći interes stranih brendova.

• **Vlada je naručila od Horwath HTL-a i njegovih partnera RBA iz Beča studiju o investicijama na Brijunima, međutim, zbog političkih peripetija sve je stalo do nedavno, dok ministar Goran Marić nije u javnosti izjavio da će se objekti na Brijunima parcijalno davati u koncesije? Nije li time zakomplicirao već vrlo kompliciranu situaciju?**

– Veći dio Brijuna ići će u koncesiju, ali u komadu. Jedan dio Horwathove studije prihvatit ćemo i 'popeglati'. Uskoro će Vlada imenovati povjerenstvo u kojem će sjediti četiri ministra iz resora zaštite okoliša, imovine, turizma te prometa i mora. Napraviti ćemo projekt za Brijune s kojim ćemo onda tražiti partnera u inozemstvu.

Veći dio Brijuna ići će u koncesiju, ali u komadu. Uskoro će Vlada imenovati povjerenstvo u kojem će sjediti četiri ministra iz resora zaštite okoliša, imovine, turizma te prometa i mora. Napraviti ćemo projekt za Brijune s kojim ćemo onda tražiti partnera u inozemstvu

• **Ove godine i sektor se nekako pokrpao radnom snagom, međutim, iduće će se, kažu ljudi na terenu, pokazati pravo stanje stvari. Je li vrijeme da poslodavci više 'odriješe kesu' i plaće barem izjednače s prosjekom Hrvatske?**

– Sljedeće godine bit će još većih problema, da. Ove godine zaposlili smo dodatnih 15 tisuća ljudi u turizmu i sad smo na skoro 160 tisuća zaposlenih u sektoru. Svaki deseti Hrvat direktno radi u turizmu, a indirektno možda i svaki treći. Za ovu su godinu skoro sve kvote za uvoz radne snage iskorištene, a za iduću ćemo ih podići sa sedam na 15 tisuća. Vrlo uskoro počeo ćemo primati zahtjeve i skratit ćemo proceduru dobivanja dozvola.

• **Gdje vidite neko dugoročno rješenje?**

– Za dva mjeseca raspisat ćemo natječaj za dodjelu 500 milijuna kuna centrima kompetentnosti u Dubrovniku, Splitu, Rijeci, Puli, Zaboku i Osijeku. Novac je osiguran i dijelit će se na šest dijelova. Za par godina imat ćemo prve kvalitetne kadrove iz tih centara, gdje će biti vrhunski predavači, a optimističan sam jer vidim da je porastao broj srednjoškolskih stipendija za turizam, s 200 na 400 ove godine, a i iduće će se opet udvostručiti, za što moramo osigurati dodatnih dva milijuna kuna u proračunu. Raste interes za tu struku, pogotovo za kuharsko zanimanje, koje se valoriziralo. Osim toga, u godinu dana napravili smo više od dvije tisuće prekvalifikacija radnika, interes nezaposlenih na HZZ-u porastao je na 20 tisuća ljudi zainteresiranih za rad u turizmu. Ove zime krećemo u ozbiljnu regrutaciju za iduću sezonu. Zato sam javno apelirao na poslodavce u turizmu da dignu plaće. Bolje je poslovati s manjim prometom, bonusima, čak i investicijama nego bez ljudi. Neke je to možda uvrijedilo, ali htio sam naglasiti da će hotelijerima u budućnosti to biti važnije od kvalitete objekata u koje su uložili. ■